

Betänkande av Klimatpolitiska vägvalsutredningen (SOU 2020:4)

Länsstyrelsen i Jönköpings län yttrar sig över betänkandet av Klimatpolitiska vägvalsutredningen (*Vägen till en klimatpositiv framtid*, SOU 2020:4).

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen har tagit del av betänkandet och lämnar sina synpunkter främst med utgångspunkten hur betänkandet berör Länsstyrelsen i Jönköpings län som myndighet samt hur betänkandet berör regionala och lokala mål och insatser inom minskad klimatpåverkan, landsbygdsutveckling, livsmedelsförsörjning, naturvård och biologisk mångfald för Jönköpings län.

- Länsstyrelsen *tillstyrker* utredningens förslag på uppdrag till Länsstyrelserna.
- Länsstyrelsen *delar* utredningens slutsats att kompletterande åtgärder krävs för att nå klimatmålen inom klimatråmverket.
- Länsstyrelsen *ser positivt* på utredningens förslag i övrigt, men med hänsyn till de synpunkter som Länsstyrelsen lämnar avseende eventuell påverkan på andra samhällsmål och allmänna intressen.

De pågående klimatförändringarna är ett allvarligt hot mot både samhälle och ekosystem, och tiden att uppnå Parisavtalet och de svenska klimatmålen är mycket knapp. Först och främst krävs omfattande och snabba åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser. Men det räcker inte att nå nollutsläpp, det kommer även att bli nödvändigt att nå negativa utsläpp för att klara Parisavtalets målsättning om att begränsa den globala uppvärmningen väl under två grader, med sikte på en och en halv grad. Samtidigt talar mycket för att världen inte kommer att klara att minska utsläppen i den takt som är nödvändig.

- Länsstyrelsen är positiv till att ta fram en nationell strategi för kompletterande åtgärder för negativa utsläpp, med mål och inriktning till 2030 och 2045. Viktigt är dock att dessa åtgärder blir just kompletterande, och inte leder till att utsläppsminskande åtgärder undviks eller försenas utöver vad klimatmålen anger.
- Länsstyrelsen instämmer i att de kompletterande åtgärderna ska bidra till att målen i det klimatpolitiska ramverket uppnås på ett kostnads- och

samhällsekonomiskt effektivt sätt och utan att förutsättningarna att nå miljökvalitetsmålen eller livsmedelsstrategins målsättningar försämrats.

- Länsstyrelsen ställer sig också bakom principen om att kompletterande åtgärder inte ska innebära en ambitionssänkning i termer av klimateffekt.
- Såsom framhålls i betänkandet så är många av de åtgärder som föreslås förknippade med osäkerheter och risker. Länsstyrelsen delar därför utredningens slutsats att det är klokt att, åtminstone inledningsvis, låta strategin vila på tre inriktningar: ökning av kolsänkan, avskiljning och lagring av biogen koldioxid samt verifierade utsläppsminskningar i andra länder. På så sätt kan arbetet enklare växla spår om någon inriktning visar sig vara svårframkomlig. Med tanke på de i många fall långa ledtiderna är det också en motiverat att starta arbetet med åtgärderna omgående.

Vidare vill Länsstyrelsen påminna om vikten av lokal och regional förankring av klimatarbetet även gäller strategin för kompletterande åtgärder. Till stor del är det enskilda markägare och näringsidkare som kommer att stå för det praktiska genomförandet, framförallt vad gäller åtgärder för att öka kolsänkan i skog och mark. För ett genomförande av strategin krävs ekonomiska incitament som gör önskade åtgärder lönsamma, men även att berörda aktörer har en förståelse för klimatmålets innebörd och därmed nödvändigheten och nyttan med att vidta dessa åtgärder. Negativa utsläpp, och vilka åtgärder som får räknas som kompletterande eller inte, kan upplevas som ett komplicerat område att förstå. Det är därmed viktigt att även satsa resurser på kommunikation, och att involvera det lokala och regionala klimatarbetet, i genomförandet av strategin för negativa utsläpp.

Länsstyrelsen uppmärksammar att det finns målkonflikter och eventuell påverkan på miljömål och samhällsmål såsom biologisk mångfald och livsmedelsproduktion. Det finns även målsynergier där åtgärdsförslagen i vissa fall kan bidra positivt till andra miljömål och klimatanpassning. Utifrån detta lämnar Länsstyrelsen följande synpunkter nedan.

Synpunkter på betänkandets förslag

FÖRSLAG PÅ UPPDRAG ÅT LÄNSSTYRELSENA

Länsstyrelsen ser positivt på förslag om nya uppdrag åt Länsstyrelserna inom åtgärden ”*Ta fram rådgivning och stöd för föreslagna kompletterande åtgärder*” som ges till Länsstyrelserna och andra myndigheter, där Länsstyrelserna ska utföra och/eller vara samrådspart åt Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. Med god finansiering har vi möjlighet att bidra i arbetet. Länsstyrelsen anser att förslagen på uppdrag kompletterar Länsstyrelsens nuvarande uppdrag.

VÅTMARKER PRIORITERAD ÅTGÄRD FÖR JÖNKÖPINGS LÄN

För att kunna prioritera åtgärder behövs det kartläggning av var de myrmarker som läcker växthusgaser ligger som man har störst möjlighet att återväta. En nationell myndighet borde ha ansvar för att samordna och eventuellt genomföra en sådan kartläggning som Länsstyrelsen i sin tur kan använda för uppsökande verksamhet. För att komma igång med flera projekt samtidigt kan det vara relevant att ha samverkan med stora markägare (till exempel Svenska kyrkan, Sveaskog, Skogsbolagen, etc.) samt erbjuda dem ekonomisk kompensation för den eventuellt förlorade intäkten från jord- eller skogsmark. Om man vill locka privata markägare kan det också vara intressant att fundera över en premie för dikesproppning.

Vid anläggning av dammar i form av öppna vattenspeglar i t.ex. LONA, LBP eller LOVA borde förstärkt hänsyn tas hur de grävda massorna av organiskt material ska hanteras för att minimera klimatpåverkan.

Det är viktigt att det finns ekonomiska medel för att genomföra rådgivning och för uppsökande verksamhet för att kunna återväta torvmarker och därmed öka kolinlagring samtidigt som befintliga program och projektformer stärks för anläggning och restaurering av våtmarker. För att underlätta att praktiska åtgärder kommer till stånd bör våtmarks-LONA öppnas upp så att även andra än kommuner kan söka medel.

Om Skogsstyrelsen får i uppdrag att fördela forskningsmedel för att undersöka effekt på växthusgasutsläpp av dikad och restaurerad våtmark borde det synkas med tidigare utlysningar från Naturvårdsverket och underlag FORMAS tagit fram. Det är också viktigt att resultat från forskning som finansieras med offentliga medel görs tillgängligt till olika myndigheter samt att dessa myndigheter eventuell har möjlighet att lämna synpunkter om vilken information som är mest relevant i deras arbete med våtmarker.

PÅVERKAN PÅ BIOLOGISK MÅNGFALD

Vad gäller jordbruksmarken så ser utredningen framför sig en omställning till skog av icke lönsam och redan igenväxande odlingsmark till energiskog och skog. Det är en åtgärd som väsentligt riskerar att försvåra möjligheterna att till exempel nå miljömål om biologisk mångfald i jordbruksmark. Enligt rödlistan 2020 så är det framförallt i odlingslandskapet utsikterna för den biologiska mångfalden är som sämst och istället för omställning till skog behövs restaurering av inte minst slätterängar, naturbetesmarker och skogsbete. Den sistnämnda kan delvis fungera som en kolsänka då det handlar om trädklädd mark. Omställningen av odlingsmark utgör också en risk för försämrade förutsättningar att producera livsmedel lokalt, vilket kan behövas för såväl landsbygdsutveckling som livsmedelsförsörjning, inte minst under krisperioder. Åtgärderna som innebär ökad beskogning av jordbruksmark anser vi därför är

svårförenliga med uppnående av miljömålen Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt och djurliv samt försvårar genomförande av den regionala livsmedelsstrategin.

Det är mycket positivt att utredningen har en så hög ambitionsnivå. När det gäller åtgärdsförslagen inom skogen måste dock den biologiska mångfalden säkras. Skogen kan spela en stor roll i klimatarbetet på många sätt men just därför är det helt avgörande att man inte tappar den biologiska mångfalden när de övriga delarna av skogsbruk och skogsnäringen utvecklas.

I betänkandet skriver man om att andelen skyddad natur bör öka, både i form av avsatt skog men även som generell hänsyn mm men samtidigt att även virkesproduktionen bör öka. Detta är två motstående intressen och hur detta skulle lösas är en stor fråga som behöver både belysas och diskuteras från alla håll för att inte den biologiska mångfalden och miljömålen ska påverkas negativt. Produktionsskogen får inte utgöra barriärer i landskapet och på så vis försämra den gröna infrastrukturen samt hålla så låg biologisk kvalitet att den inte kan hysa åtminstone den skogliga mångfald vi idag har.

Det kan även vara intressant och relevant och se vad den pågående äganderättsutredningen kommer fram till för att se hur arbetet med skydd av skog kommer kunna se ut i framtiden.

I betänkandets åtgärdsförslag finns både små enkla och stora riskabla förslag. Det finns förslag som har förväntat stor negativ betydelse för biologisk mångfald och som dessutom styrs mycket av marknadseffekter. Det finns också förslag där staten har full rådighet och utan risker, till exempel att öka arealen skyddad skog. Det måste vägas totalt och de säkra alternativen utan risker bör prioriteras före man börjar laborera och tar stora risker.

Det föreslås att omloppstiden för skogen skulle förlängas för att öka kolinlagringen, detta genom att lägsta slutavverkningsålder höjs. Vi ser det som positivt med en längre omloppstid men att man inte ska hindra omstart av bestånd där föryngringen inte har blivit som önskat på grund av exempelvis dåligt eller fel plantmaterial. Som det är nu sänks slutavverkningsåldern generellt med klimatförändringarna (pga. stigande temperatur) vilket gör att en längre omloppstid kan antas bli en utmaning i sig.

Betänkandet tar även upp produktionshöjande åtgärder så som att röja, gallra, avverka och föryngra i tid för att öka produktionen och därmed kolsänkan. Vi ställer oss inte negativa till något av detta men undrar om det verkligen kan räknas som realistiska åtgärder. Självklart kan detta vara något att sträva mot men då ägandestrukturen i Sverige (framförallt i södra Sverige) till stor del består av små privata markägare måste man dels respektera markägarnas egna viljor och önskningsar med sina egna marker och se styrkor i att de sköts på olika sätt samt se den utmaning som det innebär att rådge och påverka privata markägare att sköta sin skog på ett mer produktionseffektivt sätt. Det har även

blivit en än svårare uppgift sen Skogsstyrelsen inte längre bedriver rådgivning hos markägare i samma utsträckning som tidigare.

När utredningen tar upp *agroforestry* och kantzoner i jordbruksmark borde man även räkna in kantzoner längs vattendrag. För att bevara och förbättra den biologiska mångfalden i vattendragen och därmed även vattnets kvalitet krävs kantzoner längs vattendragen. Skulle man avsätta en kantzon på ett visst antal meter längs alla vattendrag för *agroforestry* skulle man få både god koleffekt samtidigt som det vore mycket positivt för vattendragen och den gröna infrastrukturen.

Arbetet med Grön Infrastruktur (GI) ingår numera som mål i länsstyrelsernas regleringsbrev. Genom länen bör det fortsatta GI-arbetet prioritera att ta fram landskapsövergripande planer för exempelvis att anlägga våtmarker och styra klimatåtgärder dit de har stor klimatpotential och förstås gör störst nytta för vattenlandskapet dvs gör största biologiska nytta. Genom att tillämpa dessa planer kan den potentiellt negativa effekten på biologisk mångfald och ekosystemtjänster som vissa av de föreslagna åtgärderna medför minimeras.

När man beskriver att träskivproduktionen borde utvecklas säger man att det inte spelar någon roll om produktionen sker i Sverige eller utomlands. Utsläppen för transporten är säkert minimal i sammanhanget, dock är det eftersträvansvärt att uppmuntra den inhemska produktionen.

Utredningen lämnar inga förslag om skydd av produktiv skogsmark som en åtgärd för ökad kolsänka (sid 261), utan hänvisar till Skogsutredningen 2019 (M 2019:02) som enligt direktiven ska föreslå de åtgärder som behövs för att kunna uppfylla internationella åtaganden om biologisk mångfald och klimat. Länsstyrelsen anser det viktigt att förslag på åtgärder som krävs för att uppnå miljömål och internationella åtaganden om biologisk mångfald verkligen tas fram och inte prioriteras ned till förmån för produktionshöjande åtgärder. Målet om andel skyddad skogsareal är ännu ej uppnått och stat och kommuner behöver fortsätta arbetet med att långsiktigt skydda skog och mark. Samtidigt behöver hänsynen i produktionsskog bli högre med bland annat större andel skydds-zoner, frivilliga avsättningar, kvarlämnade substrat (lågor, högstubbar, sparade lövträd mm.) vid avverknings- och en större variation av i första hand naturligt förekommande trädslag i skogen. För att bättre stå emot klimatförändring och vad det kan medföra för skadliga effekter (insektsangrepp, stormskador, brand, översvämning och torrperioder mm.) samt bidra till att gynna biologisk mångfald och ekosystemtjänster långsiktigt.

PÅVERKAN PÅ JORDBRUKSMARK OCH LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING

Enligt utredningen har internationella försök visat att *agroforestry* har positiva effekter på biologisk mångfald (sid 218). Konceptet behöver anpassas till Sveriges förutsättningar och nordiskt klimat och skulle då kunna göra bra nytta. Att öka andelen skogsbeten skulle till exempel kunna binda ihop landskapet

bättre och underlätta för grön infrastruktur samt skapa bättre livsmiljöer för många arter. Även arbete med brynsmiljöer vore önskvärt då de miljöerna minskat i landskapet, mycket på grund av reglerna för EU-stöden. Dock får åtgärden inte riskera att leda till en generell ökad igenväxning av våra värdefulla naturbetesmarker då just igenväxning anses vara ett av de stora hoten mot många av de hotade arter som är knutna till odlingslandskapet.

De siffror som nämns i utredningen för arealen mark som tagits ur produktion kan inte automatiskt betraktas som arealer som finns tillgänglig för åtgärder eller att marken inte längre ”behövs” för livsmedelsproduktion. Markägare och lantbrukare kan ha för avsikt att göra andra aktiva val för mark som tas ur produktion, till exempel markanspråk för anläggning av vindkraftverk och solenergi.

Åtgärder som tas fram bör innefattas av stabila villkor och tydliga målsättningar. En ekonomisk drivkraft är särskilt viktigt för att lantbrukare ska vilja satsa på åtgärder som innebär ändrad markanvändning och agroforestry som är långsiktiga investeringar. Det är av stor vikt att syftet med åtgärderna kommuniceras tydligt gentemot lantbrukare och att lantbrukare får rätt information där det framgår vilken mark som är bäst lämpad för eventuella åtgärder. Det är också viktigt att åtgärderna implementeras tillsammans med markägare och att det tar tid att förverkliga nya åtgärder. Det kan innebära långa ledtider innan rådgivningen gentemot lantbrukare ger önskad effekt, och risk finns att omvärldsförändringar påverkar framtida prioriteringar.

Kommentarer till kap 7, Utredningens förslag om styrning och styrmedel för ökad kolsänka och minskade utsläpp i LULUCF-sektorn:

Länsstyrelsernas gemensamma arbetsgrupp för CAP2021 är positiva till klimatåtgärder men anser att fokus för finansiering genom EU:s gemensamma jordbrukspolitik bör ligga där klimateffekt uppstår i synergi med andra åtgärder, till exempel genom fång-/mellangrödor och restaurering/anläggning och skötsel av våtmarker. Även rådgivning och kompetensutveckling inom energi och klimat är viktiga delar som kan ingå i EU:s kommande gemensamma jordbrukspolitik, GJP. Däremot menar arbetsgruppen att rena klimatinvesteringar i första hand bör finansieras nationellt. Investeringsstöd inom GJP är administrativt tunga i jämförelse med nationella satsningar. Budgeten för nya GJP förväntas också minska framförallt inom den del som gäller projekt- och företagsstöd. Dessutom riskerar jordbruksföretag att hamna efter och missa möjligheten att lära från företag i andra branscher om endast specifika branschsatningar är tillgängliga.

Jordbruksföretag behöver stärkas på grund av att de projekt- och företagsstöd som beviljas i mångt och mycket är till för att öka konkurrenskraften i jordbruksföretagen/gröna näringen. Ökad konkurrenskraft är en förutsättning för att jordbruket ska kunna ställa om och finna nya vägar att svara upp till en

omställning till ett fossilfritt jordbruk men också andra miljöåtgärder som den enskilde jordbrukaren gör i sitt företag.

Det är viktigt att utredningens förslag utformas på ett sådant sätt att inte passiv igenväxning gynnas. De kriterier som ska utformas bör därmed beakta lämpliga system för produktion och odling.

Det är viktigt att åtgärder inte bidrar till att mer jordbruksmark tas ur produktion eller till att möjligheterna att i framtiden öka arealen jordbruksmark för livsmedelsproduktion äventyras. I Utredningen drar man slutsatsen att trenden om nedläggning av jordbruksmark kommer att fortsätta. När det gäller jordbruksmark behöver behoven av åtgärder tydligt kopplas till framtida behov av livsmedel. Länsstyrelsen i Jönköpings län vill betona vikten av att de åtgärdsförslag som utformas ska överensstämma med målen i Livsmedelsstrategin vad gäller självförsörjningsgrad och ökad konkurrenskraft för livsmedelsproducenter. Rådande omständigheter kring Covid-19 visar tydligt vikten av ökad självförsörjningsgrad för att minska sårbarheten i livsmedelskedjan.

Det är även av stor betydelse att det finns ett varierat jordbrukslandskap med förutsättningar för hög biologisk mångfald för att öka Sveriges förmåga till livsmedelsförsörjning i ett förändrat framtida klimat. Torkan som drabbade Sverige och svensk livsmedelsproduktion sommaren 2018 visar vikten av en ökad självförsörjningsgrad och att det finns lämpliga odlingsystem för produktion som kan anpassas utifrån förändringar i klimatet. Sverige kommer att behöva bidra till den globala livsmedelsförsörjningen i framtiden. När omvärlden får försämrade förutsättningar för odling genom erosion, höjda havsvattennivåer, ökenspridning försämrad tillgång till grundvatten, kommer Sverige få förbättrade förutsättningar genom ett mer gynnsamt klimat (möjlighet att odla nya grödor, förlängd odlingsäsong, etc). På så sätt kommer Sverige hamna i en annan position som livsmedelsproducent på global nivå. Beskogning kan därmed inte ske i den utsträckning som anges i utredningen.

Hänsyn krävs även till målen i livsmedelsstrategin. Alla åtgärder bör utformas så att de "bidrar till kolinlagring samtidigt som både miljömål och mål i livsmedelsstrategin gynnas".

SAMHÄLLSPANERING SOM VERKTYG I GENOMFÖRANDET

Kommentar kring Del 2, Ökning av kolsänkan

6. Förutsättningar och potential för åtgärder inom LULUCF-sektorn

Potential för ökad kolsänka och minskade utsläpp

Användningen av jordbruksmark som tagits ur bruk under de senaste 20 åren samt återvätning av dikad mark är exempel på åtgärder som hittills inte har behandlats i någon större utsträckning i den kommunala planeringen av mark-

och vattenanvändning. Det förtydligade lagkravet på att i översiktsplanen redogöra för hur klimatrelaterade risker hanteras, samt ett ökat fokus på ekosystemtjänster talar för att strukturella förändringar av tidigare jordbruksmark och skogsmark behöver relateras till den kommunala översiktsplaneringen. Det blir en planeringsförutsättning för kommunen att förhålla sig till och har betydelse för hur man planerar för bebyggelsens utveckling.

Minska utsläppen i samband med avskogning och annan permanent markanvändningsförändring (s.99)

Länsstyrelsen håller med om att kunskapen inom området behöver öka. Det behöver vara tydligt på vilka marktyper som klimatpåverkan blir lägre. Oftast består marken som angränsar till tätorter av antingen skog eller jordbruksmark. Att styra exploatering till mark med låg påverkan på växthusgasbalansen eller begränsa den areal som årligen exploateras är en komplex samhällsplaneringsfråga och behöver i fortsatt arbete belysas på ett samlat sätt. Redan idag ska kommunerna planera utifrån principer om resurshushållning och bidra till nationella målsättningar, bland annat miljömålet God bebyggd miljö. Lokaliseringen av ny bebyggelse styrs i den samlade bilden mest av tillgången till hållbara transporter och annan service, kommunens ekonomiska möjligheter att bygga ut teknisk försörjning samt av efterfrågan. Om kommunerna ska kunna planera för att minimera växthusgasutsläpp, krävs det tydliga riktlinjer och incitament riktade till planerare och kommunpolitiker för att underlätta kommunernas val i den fysiska planeringen.

Att begränsa årlig exploaterad areal innebär troligtvis att kommunerna istället behöver planera för mer förtätning av befintlig bebyggelse. Då behöver alla aspekter av Miljömålet God bebyggd miljö vägas in. Det kan också behövas fler incitament, särskilt för mindre kommuner, att arbeta aktivt med förtätning och omvandling av redan exploaterad mark istället för att ta ny mark i anspråk. Ekonomiska förutsättningar och efterfrågan ser mycket olika ut i olika kommuner, vilket måste vägas in i fortsatt arbete med frågan.

6.1 Åtgärder som ökar kolsänkan och minskar utsläppen inom LULUCF-sektorn

6.1.4 Avskogning och annan markanvändningsförändring orsakar växthusgasutsläpp

Utöver den exploatering som beskrivs, bidrar nya industriområden och i vissa fall externhandelsområden till att stora markområden tas i anspråk. De typerna av markanvändning behöver belysas särskilt i fortsatt arbete angående exploaterings effekter. Eventuellt avses dessa användningar av ”annan infrastruktur”. På många håll byggs stora industriområden ut på allt större tomter och med allt större byggnader. Ofta tar industriområdena större markområden i anspråk än resten av den byggda miljön. Ändå talas det mest om bostadsbebyggelse. Industriernas utveckling och drivkrafterna bakom de stora volymerna och utbredningen behöver belysas ur ett nationellt perspektiv. Frågan är om det pågår en strukturell förändring och om industrins utveckling sammantaget ger en effektiv resurshushållning när det gäller energianvändning,

utsläpp, markanspråk. I Jönköpings län planeras det i flera kommuner för stora industriområden som i vissa fall är en följd effekt av att gamla, mer centrala industriområden omvandlas till centrumbebyggelse med i huvudsak bostäder. Verksamheterna behöver då flytta till andra lägen. I vissa fall är det också nya etableringar i länet som tillkommer.

Åtgärder och åtgärdspotentialer s. 240

Länsstyrelsen instämmer i att det inte finns några etablerade styrmedel som påverkar utsläpp i samband med avskogning eller annan förändring av markanvändningen.

Det är bra att klimatkalkyl tas upp som exempel på verktyg som används som planeringsunderlag. Verktyg som ska användas för detta ändamål i kommunernas planering behöver vara användbara på översiktsplanenivå och helst väga in flera aspekter. Schablonmässiga viktningar av olika värden skulle kunna användas i de strategiska miljöbedömningar som ska göras av översiktsplaner för att på ett mer objektivet sätt visa på vilket sätt kommunens planering förhåller sig till nationella mål. Det kunde också tillämpas för att konsekvensbedöma alternativa utvecklingsscenarier vilket kan kopplas till miljöbalkens krav på redovisning av vad som ligger bakom valet av lokalisering och varför andra alternativ har valts bort.

Det är enligt gällande regler i miljöbalken möjligt för kommunen att exploatera jordbruksmark om kommunen har motiverat det i enlighet med miljöbalken. Om utvecklingen ska förändras behöver 3 kap 4§ miljöbalken i fysisk planering kompletteras med föreskrifter. Det kan handla om krav på att redogöra för olika typer av klimatpåverkan från olika alternativ i den lokaliseringsutredning som ska genomföras. Lagen kräver dock inte att kommunen uppfyller sin del av globala/nationella/regionala målsättningar.

6.1.5 Avverkade träprodukter lagrar in kol

Åtgärder och åtgärdspotentialer

Länsstyrelsen är tveksam till om införandet av kravet på klimatdeklaration för byggnader kommer att ge den önskade effekt, med minskad klimatpåverkan och minskade utsläpp, som eftersträvas, då tydliga gränsvärden saknas i det förslag som Finansdepartementet har på remiss för närvarande.

7. Styrning och styrmedel för ökad kolsänka och minskade utsläpp i LULUCF-sektorn

Forskning och utveckling för att öka åtgärders kostnadseffektivitet

Trots att det i avsnitt 6.1.4 framgår att Jordbruksverket förslagit att Boverket ska vägleda länsstyrelserna, som i sin tur ska vägleda kommunerna, så föreslås här att Naturvårdsverket och Jordbruksverket ska utreda frågan om exploatering. Eftersom lokaliseringen av bebyggelse är en samhällsplaneringsfråga, så behöver Boverket medverka. Även Trafikverket är en viktig aktör.

Frågan om bevarande av jordbruksmark kontra exploatering har under de senaste åren varit en het fråga i samhällsplaneringen. Länsstyrelsen i Jönköpings län publicerar under våren 2020 en rapport som ska vara vägledande för länets kommuner. Några kommuner har också tagit fram eget planeringsunderlag. En fråga som ibland tas upp är att enligt statistik är den dominerande anledningen till att jordbruksmark försvinner att den växer igen. Exploatering på jordbruksmark är en liten fråga i sammanhanget. Denna diskussion kräver att det finns en helhetsbild av vilken inriktning som bör väljas för olika marktyper i olika delar av länet, tätortsnära och i jord- och skogsbruksområden. Länsstyrelsen har en rådgivande roll när det gäller de allmänna intressena i plan- och bygglagens kapitel 2, som i sin tur kopplar till miljöbalkens hushållningsbestämmelser.

Utredningen om exploaterings effekter och vägledningen för kommunernas planering måste samordnas så att budskapet till kommunerna blir tydligt och samstämmigt.

7.1.5 Avskogning och annan markanvändningsförändring som orsakar växthusgasutsläpp – exploatering

Styrmedel och förslag på utveckling

Det främsta styrmedlet när det gäller val av lokalisering av ny bebyggelse och av exploaterings omfattning är kommunernas översiktsplaner. Kommunen ska i översiktsplanen redovisa hur bebyggelsen ska utvecklas och hur kommunen uppfyller miljöbalkens krav på hushållning med resurser samt hur kan förhåller sig till nationella och regionala mål. Det behöver också framgå varför just föreslagna områden har valts, bland annat om exploatering på jordbruksmark föreslås. Om frågan inte behandlats i översiktsplanen, kan det krävas en mer omfattande redogörelse av val av lokalisering vid detaljplaneläggning.

ÄRENDETS BEREDNING

Detta yttrande har beslutats av landshövding Helena Jonsson efter föredragning av klimat- och energiutvecklare Jesper Agrelius. I den slutliga handläggningen har även Leila Alto, Therese Helgesson, Malin Krause, Emma Willaredt och Catarina Kristensson deltagit.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.